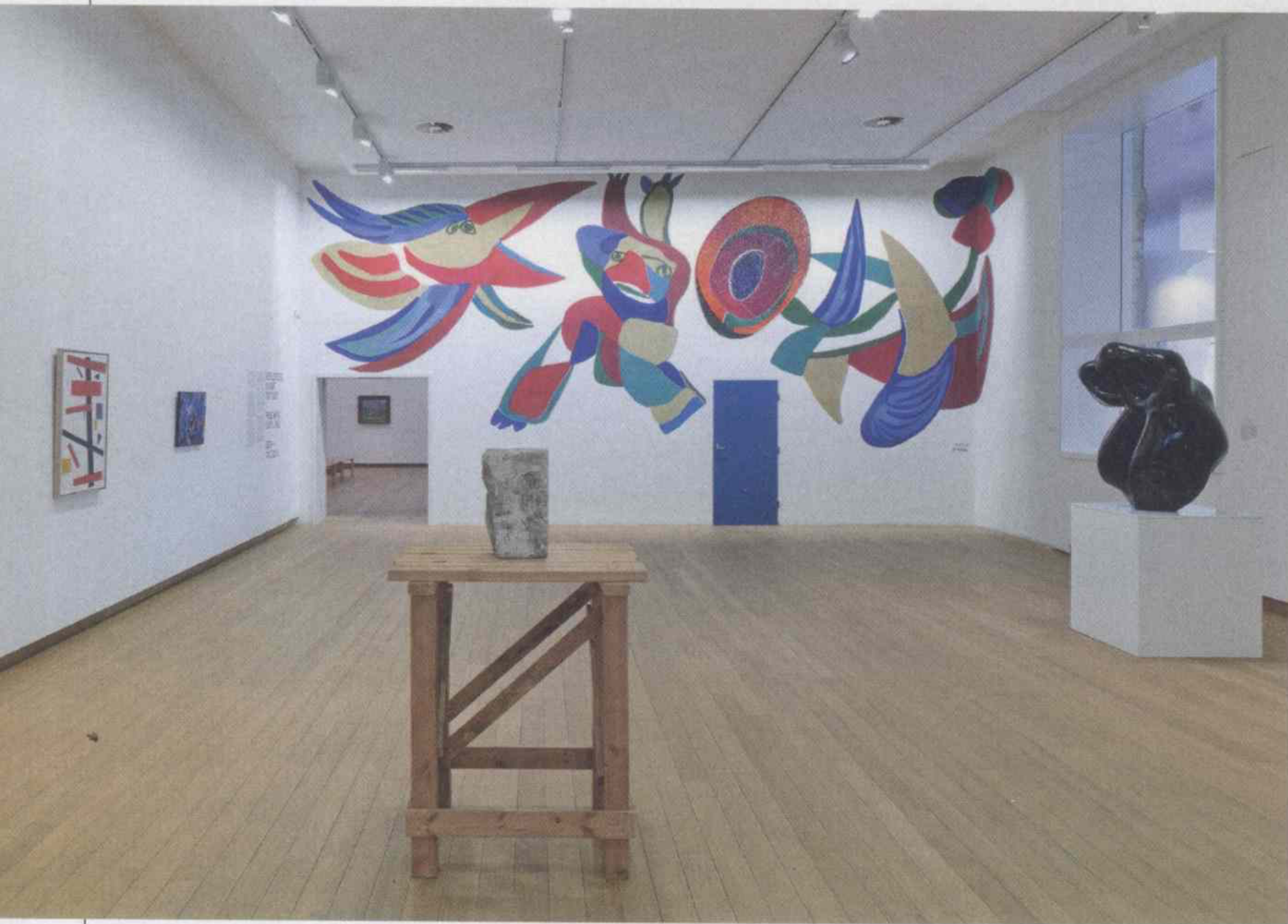

MUSEUM

Eindelijk weer open

Bekende werken maken een schitterende comeback in het nieuwe Stedelijk Museum in Amsterdam. Maar de echt hedendaagse schilderkunst ontbreekt

Gerenoveerde Stedelijk Museum: links muurschildering van Karel Appel, rechts de nieuwe entree, in de volksmond ook wel de 'badkuip' genoemd

Riki Simons

Het is gelukt, eindelijk. Het Stedelijk Museum in Amsterdam gaat weer open. Na bijna tien jaar vertraging, een reeks schandalen en rellen, twee directeurswisselingen en twee aannemers, blijkt ineens alles te werken en gereed te zijn voor de opening door de Koningin op 22 september. Vanaf 23 september is het publiek welkom.

Bij de iets eerder gehouden persopening van het museum – dat volgens de Amerikaanse directeur Ann Goldstein zowel de stad als veel nieuwe bezoekers zal 'omarmen' – draaien de tourniquets, zoemen de roltrappen en rinkelen de glazen in het restaurant. Zelfs de pinautomaat in de museumwinkel werkt al.

Het nieuwe Stedelijk, ont-

worpen door Mels Crouwel, bestaat uit oudbouw en nieuwbouw. De enorme gevel van de nieuwbouw (in de volksmond de 'badkuip' genoemd) is het spectaculairst. De trend in museumnieuwbouw dicteert een indrukwekkende, 'sfeerbepalende' entree. De nieuwe entreehal van het Stedelijk is vrij eenvoudig en oogt rommelig, al is er wel sympathie op loze ruimte bespaard waardoor elders meer plaats is voor kunst.

De eerste indruk van het exterieur wisselt per windrichting. Vanuit het oosten sluit de 'badkuip' sierlijk en monumentaal aan op het Museumplein. Maar gezien vanaf de Van Baerlestraat lijkt diezelfde plastic bak de restaurantbezoekers op de begane grond te verpletteren. De museumwinkel aan de pleinkant daar-

entegen heeft twee hoge gevels van glas en ligt op de mooiste, rustigste en groenste plaats van het nieuwe complex. Het restaurant, in ouderwetse fastfoodstijl, en de winkel hadden beter kunnen worden omgedraaid.

Vanuit de hal is het kiezen: voor de vaste collectie recht door

Nieuwe Stedelijk

Enorme collectie

- Gevel is 100 meter lang en 14 meter hoog
- Collectie telt 90.000 objecten
- De oudbouw telt 5.000 vierkante meter expositieruimte
- De nieuwbouw telt 3.400 vierkante meter expositieruimte
- In de bibliotheek staat voor 3 kilometer aan boeken

©ELSEVIER

meteen het oude gebouw in of de roltrap naar boven naar de twee verdiepingen in de nieuwbouw, waar tijdelijke exposities te zien zijn. De expositieruimte is dankzij de nieuwe zalen met 70 procent uitgebreid. Ze zijn prachtig: conventioneel, rechthoekig wit, met houten vloeren.

De grootste benedenzaal, 55 meter lang, ligt ondergronds en toont hedendaagse aanwinsten. Deze is nu tijdelijk ingedeeld in kleinere ruimtes, maar Barbara Krugers enorme tekstmuren, -plafonds en -vloeren versterken de buitengewone afmetingen van deze zaal. De roltrap is in vliegveldstijl, en van een spectaculair formaat.

Wie de oudbouw inloopt, stuit in de vroegere grote tuinzaal op een enorme sculptuur van de Amerikaanse minimal-kunste-

Einde van een langdurige soap van bijna tien jaar

Eigenlijk was de heropening van het Stedelijk Museum in Amsterdam verwacht in 2002. Althans, dat stond in de allereerste plannen uit 2000. Het gebouw – eigendom van de gemeente – werd pas gesloten in 2004. Toen werd heropening in 2008 verwacht, maar door fouten en vertraging bij de bouw schoof die datum steeds op. In 2010 ging alleen de oudbouw provisorisch open voor de exposities *Temporary I* en *II*. De kosten van de verbouwing zouden zo'n 45 miljoen euro bedragen, bij de opening blijkt dit 127 miljoen te zijn. De grote vraag is hoe dit kan.

Omdat de gemeente Amsterdam de opdrachtgever is van de nieuwbouw, liggen de gemeente en met name cultuurwethouder Carolien Gehrels (PvdA) onder vuur. De Amsterdamse Kunstraad heeft de jaarlijkse subsidie van 12,5 miljoen teruggeschroefd naar 11,6 (voor 2013-2016). Wie het onderhoud van het nieuwe Stedelijk (1,2 miljoen euro per jaar) zal betalen, is onduidelijk.

naar Donald Judd, en op een neonwerk van zijn landgenoot Bruce Nauman aan de wand. De bovendoorgang biedt vanuit een klein verticaal raam het mooiste uitzicht op de 'badkuip'.

De overheersende toon is minimalistisch en conceptueel. Vooral in de grote zalen levert dit prachtige opstellingen op, met werk van – opnieuw – de Amerikanen Ellsworth Kelly, Richard Serra, Frank Stella, Carl Andre, Brice Marden en Joseph Kosuth.

Ook is er een schitterende comeback van Sol LeWitts wandschildering *Wall Drawing #1084* en van Dan Flavin's grote lichtinstallatie in het oude trappenhuis. Er is – heel democratisch – één muur voor Jan Schoonhoven, één voor Jan Dibbets en één voor Ger van Elk. Nederlandse minimal- en conceptkunst dus,

met internationale allure.

Tussendoor zijn er ook uitstapjes naar andere stromingen. Maar *La perruche et la sirène* van Henri Matisse uit 1952 en de schilderijen en beelden in de zaal gereserveerd voor Willem De Kooning – de trots van het oude Stedelijk – lijken gekrompen. Het daglicht dat valt door de glasplafonds, het bijzonderste element van de oudbouw, lijkt te worden opgeslokt door de nieuwe plafondschermen.

De collectie lijkt verouderd. Een vroeg fotowerk van Cindy Sherman en de bescheiden 'varkentje'-sculptuur van Jeff Koons uit 1987 geven bijvoorbeeld geen goed beeld van deze kunstenaars en hun invloed. De enige hedendaagse verrassingen zijn een textielwerk van de Duitse schilder en installatiekunstenaar Cosima von Bonin en een fotografie-installatie van haar landgenoot, de fotograaf Wolfgang Tillmans.

Uit de overdaad aan conceptkunst – iets wat in het verlengde ligt van de twee *Temporary*-exposities uit 2010 en 2011 – blijken smaak en voorkeur van Ann Goldstein. Het is te merken dat zij vóór haar aanstelling in 2010 25 jaar lang conservator van het Museum of Contemporary Art in Los Angeles was.

Een conservator met een specialisatie is zeer waardevol in de mix van een museumstaf. Maar een directeur met zo'n beperkte smaak schiet tekort, en wordt een obstakel. Zo'n dominerende richting van de vaste collectie-opstelling is weliswaar monumentaal, maar ook onnodig kil, afstandelijk en eenzijdig. Was er bijvoorbeeld echt niet meer en groter Cobra-werk te vinden dan het pieteputerige zaaltje bij de 'Appelbar', in 1951 beschilderd door Karel Appel?

Ook de echt hedendaagse schilderkunst lijkt aan het nieuwe Stedelijk te zijn voorbijgegaan. Een van de weinige uitzonderingen is het Bin Laden-erezaaltje met daarin de jongste aankoop van het Stedelijk: een door Marlene Dumas geschilderd portret van Osama. Een meelijwekkend staaltje 'kijk-ons-eens-nonconformistisch-tegendraads-durven-zijn', zoals je dit vooral in provinciale musea ziet. ■

DE WEEK CULTUUR

CULTUREEL NIEUWS SAMENGEVAT

CULTUURBELEID Frankrijk bezuinigt in 2013 op de **cultuurbegroting**. Eerder werd die ongemoeid gelaten, maar nu schrapt de regering-Hollande een aantal nieuwe projecten. Zo gaat onder meer het Huis voor de Franse geschiedenis niet door, komt er geen centrum voor fotografie en is Lascaux 4, een reconstructie van de beroemde prehistorische grotten, van de baan.

CULTUURHOOFDSTAD De havenstad Paphos op Cyprus en de Deense stad Aarhus worden in 2017 de **Europese culturele hoofdsteden**. De Europese Commissie maakte dit afgelopen vrijdag bekend. Nederland mag in 2018 samen met Malta de steden leveren. Den Haag, Utrecht, Eindhoven, Maastricht en Leeuwarden hebben zich kandidaat gesteld.

DEBUUT In Amsterdam is afgelopen weekeinde de eerste **'Urbanathlon'** gehouden. Duizenden deelnemers legden een parcours af met allerlei 'natuurlijke obstakels'. De route moest van de politie op het laatste moment worden gewijzigd zodat deelnemers alleen nog over het KNSM-eiland konden lopen.

GOUD Schaatsers **Michel Mulder** (26) veroverde afgelopen vrijdag de wereldtitel inlineskaten in Italië. De Nederlander won met een kleine voorsprong goud op de 500 meter. In maart werd hij tweede tijdens het wereldkampioenschap schaatsen.

JAN VAN EYCK De beroemde Vlaamse schilder Jan van Eyck blijkt de maker te zijn van het schilderij *De drie Maria's aan het graf* uit 1430-1435. Dat is de conclusie van Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam na wetenschappelijk onderzoek en zeven maanden van restauratie. Door reiniging van het doek kwam het lichtgebruik van de kunstenaar naar voren. Het schilderij behoort tot de collectie van het museum en is de enige Van Eyck in Nederlands bezit.

LITERATUUR De Nederlandse schrijfster Martha Heesen en de Britse schrijver Andy Mulligan hebben de **Gouden Lijst 2012** gewonnen. Deze werd afgelopen zaterdag 15 september uitgereikt door de stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek. Heesen kreeg de prijs voor *Bajaar*, Mulligan won met zijn boek *Trash*, vertaald door Esther Ottens. De Gouden Lijst werd vorig jaar ingesteld voor jeugdboeken voor twaalf- tot vijftienjarigen.

POSTUUM Gerrit Komrij, de dichter en schrijver die in juli 2012 overleed, krijgt postuum de

Gerrit Komrij is postuum geëerd

Boudewijn Büchprijs. Deze wordt op 6 oktober uitgereikt aan Komrij's partner Charles Hofman tijdens de Amsterdam Antiquarian Book, Map & Print Fair. De jury koos Komrij, omdat hij een breed publiek voor het antiquarische boek wist te interesseren met zijn essays en columns.

SPIRITUALITEIT Ex-voetballer en columnist Jan Mulder (67) gaat het essay schrijven voor de Maand van de Spiritualiteit 2013 met als titel *Doodstil*. De maand heeft als thema 'stilte'. De maand van de Spiritualiteit duurt van 12 tot en met 26 januari 2013. Kluun en Sophie van der Stap waren eerder de auteurs van dit essay.

Harriot Voncken

Voor het laatste nieuws:
www.elsevier.nl/cultuur